

Zápis ze 2. jednání PS 3+4 Odborné komise pro rodinnou politiku konaného dne 30. 7. 2015

Podpora kombinace práce a péče + Ekonomické postavení rodin

Místo zasedání: 502, MPSV

Čas zasedání: 14:00 – 17:00

Přítomné členky a členové Pracovní skupiny:

	Jméno	Organizace
1.	Mgr. Dalibor Holý	ČSÚ
2.	PhDr. Marie Čermáková	SOÚ AV ČR
3.	PhDr. Věra Kuchařová, CSc.	VÚPSV
4.	Prof. Ing. Alena Vančurová, Ph.D.	VŠE
5.	Klára Kalíšková, M. A.	CERGE
6.	PhDr. Hana Hašková, Ph.D.	SOÚ AV ČR
7.	Doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D.	MU Brno
8.	Kateřina Kňapová	Alternativa 50+

Omluvení členové Pracovní skupiny:

	Jméno	Organizace
1.	RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.	PřF UK
2	Mgr. et Mgr. Lenka Formánková, Ph.D.	SOÚ AV ČR
3	Mgr. Linda Sokačová	Alternativa 50+

Hosté:

Dipl.-Pol. Jana Maláčová – ředitelka odboru 21

Mgr. Martina Štýbrová – referentka odboru 21

1. Diskuze k úpravám peněžité pomoci v mateřství (mateřské), rodičovské dovolené a rodičovskému příspěvku

D. Holý zahájil jednání a zhodnotil dosavadní činnost pracovního týmu (předložení výstupu o flexibilních formách práce ministryni práce a sociálních věcí), následně otevřel diskusi o úpravách v oblasti mateřské a rodičovské.

Obecně bylo řečeno, že v souvislosti s krácením mateřské a rodičovské dovolené a navázání výše příspěvku je nutné brát v úvahu dostupnost služeb péče o děti. S úpravami souvisí

rovněž otázka financování a nároků na státní rozpočet, na jaký typ rodiny opatření připravovat, např. středněpříjmoví zaměstnaní rodiče, kteří chtějí po narození dítěte pečovat o své dítě, ale po určité době se vrátit na trh práce s možností sladit práci a rodinu. V rámci diskuse se ukázalo jako klíčové umožnit rodičům flexibilně čerpat mateřskou a rodičovskou, dle jejich životních strategií.

Dále bylo obecně zmíněno, že dle zahraničních vzorů lze uvažovat o sjednocení dávek v jednu namísto mateřské a rodičovské. V současné době se však jedná o dvě různé dávky, které mají jiný zdroj financování a jsou hrazeny i z různých kapitol státního rozpočtu a z toho důvodu je nelze kombinovat (diskuse se vedla o možnosti přelití peněz z „mateřské“ do „rodičovské“ apod.). Obdobně neexistuje „fond“ pro přebytky rodičovské, ze kterých by mohly být hrazeny zvýšené nároky při transformaci systému. Další problém je spatřován v tradiční „magické“ tříleté hranici.

Diskuse k úpravě mateřské (PPM)

- Otázka zda přizpůsobit úpravy mateřské evropským návrhům (k diskusi o evropské směrnici o mateřské <http://www.euractiv.cz/socialni-politika/clanek/zamrzla-smernice-o-materske-dovolene-skonci-v-kosi-jourova-chysta-novy-navrh-012719>)
- zvážit úpravu doby čerpání mateřské v poměru k výši příspěvku a dále návazně flexibilně volit rodičovskou dovolenou a příspěvek. Ačkoliv by se pravděpodobně dotýkalo minimálního počtu žen, pomohlo by předcházet nejrůznějším excesům a využívání jiných dávek (ošetřovné). Je však nutné zvážit potencionální rizika, a zda to není více řešení pro zaměstnavatele než pro rodiče. Jsou uvažovány dvě varianty mateřské „pro vysokopříjmové“ a „pro ostatní“.
- diskutovány byly možnosti nároku nezaměstnaných a studentů na mateřskou a dále i rodičovskou (včetně matek s dalším dítětem po rodičovské)
- otázka kvality péče o děti, možnosti kojení dětí, ochrany v zákoníku práce apod.

Diskuse k úpravě rodičovské dovolené / příspěvku

- Ačkoliv opatření je vnímáno jako rozpočtově neutrální, neboť nezvyšuje dávku u RP, bude jiné zatížení v čase (např. u roční varianty, v současné době také někteří rodiče nemusí vyčerpat celkovou částku 220 000).
- Shoda, že je vhodné umožnit roční čerpání rodičovské bez omezení umístění dítěte ve službách péče o předškolní děti.
- Diskutována byla otázka omezování ročního čerpání rodičovského příspěvku příjmem, nebo statusem: zaměstnanec, student (může být řešeno až v rámci politické debaty).
- Ukázalo se, že pravděpodobně nebude potřeba rušit čtyřletou variantu čerpání rodičovské, může zaniknout sama. S tím souvisela debata o chybách systému, např. živnostnice, které volí rodičovský příspěvek s ohledem na nutnost (ne)placení

sociálních odvodů – sjednotit vymezení osoby pečující o dítě, na kterou se nevztahuje minimální vyměřovací základ u zdravotního pojistného (*Osoby celodenně osobně a řádně pečující alespoň o jedno dítě do sedmi let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku*) a výkon vedlejší činnosti u osob samostatně výdělečně činných (např. *Osoby celodenně osobně a řádně pečující alespoň o jedno dítě do sedmi let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku*); v současné době osoba, která už nepobírá rodičovský příspěvek, vykonává zpravidla hlavní činnost, což znamená, že státu musí odvést přes 20 000 Kč pojistného na důchodové pojištění ročně.

- Problém místně i finančně nedostatečné kapacity zařízení služeb péče o děti, např. ekonomicky nejvýhodnější je sice dvouletá varianta rodičovské, ale kvůli nedostatku služeb je nejčastěji volena tříletá varianta¹.
- Rozdílná ochrana u zaměstnavatele pro zaměstnance na mateřské a rodičovské.
- Jak bude zajištěna / vyhodnocována kvalita služeb.
- Garance místa v mateřských školách / službách péče o předškolní děti – jak zavádět a případně odstupňovat (např. do roku 2022 garance místa pro děti od 2 let, 2025 pro děti od 1 roku) a provázat s flexibilní úpravou rodičovské.

Závěrem M. Čermáková přednesla členům pozvání od doktora Hampla na jednání 3. pracovní skupiny Odborné komise pro důchodovou reformu, které se uskuteční 6. srpna 2015 od 15 hodin na MPSV. Svou účast nahlásili: Marie Čermáková, Robert Jahoda, Alena Vančurová, Kateřina Kňapová.

¹ K doplnění: V roce 2015 bude zvýšení kapacity předškolních zařízení registrovaných ve školském rejstříku podpořeno jak z evropských, tak z národních zdrojů. K březnu 2015 bylo z Fondu na rozvoj kapacit MŠ a ZŠ schváleno z celkové částky 1,5 mld. Kč již 50 projektů za 400 mil. Kč. K vyrovnání kapacit MŠ a ZŠ by mělo dojít i díky Fondu rozvoje kapacit mateřských a základních škol do roku 2016. Navíc byl v roce 2014 zahájen program, ze kterého mají být každoročně k dispozici finanční prostředky ve výši 300 mil. Kč. Finanční podpora investic do předškolního vzdělávání bude alokována také v rámci IROP. V rámci meziresortní dohody je připravován návrh legislativních úprav pro zařazování dětí mladších 3 let do MŠ. Při vymezování podmínek pro vzdělávání dětí mladších 3 let je potřeba vycházet z potřeb dětí, zasadit se o co nejpříznivější podmínky pro tyto děti i jejich pedagogy a dbát na bezpečnost dětí. K tomu je nutné snížit počty dětí ve třídách, upravit personální obsazení MŠ, které budou vzdělávat děti mladší 3 let, poskytovat pedagogům metodickou podporu a další vzdělávání. Ve školním roce 2014/2015 se Česká školní inspekce (ČŠI) specificky zaměří mimo jiné právě na přijímání dětí mladších 3 let k předškolnímu vzdělávání. V roce 2015 byla schválena novela školského zákona, která legislativně ukotvuje princip individuální podpory každého žáka s potřebou podpůrných opatření poskytovaných školami a školskými zařízeními. Novela mimo jiné zpřístupní přípravné třídy ZŠ všem dětem, nejen dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí, a to od školního roku 2015/16. Jedná se o alternativní způsob předškolní přípravy určený především pro děti s odkladem povinné školní docházky kvůli jejich nedostatečné zralosti pro nástup k povinné školní docházce. V současné době je připravován návrh legislativní úpravy k zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání tak, aby se do předškolního vzdělávání dostaly všechny děti, přičemž se zavedením do praxe se počítá od školního roku 2017/18. http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/NPR-2015_CS.pdf nebo <http://www.vzdelavani2020.cz/>

Na podporu alternativních služeb péče o děti - dětské skupiny a živnosti bylo v rámci prvního kola výzvy z ESF v OP Z přidělena 1 mld. Kč.

Stanovisko pracovní skupiny k návrhu diferenciací sazeb pojistných odvodů pro rodiny s dětmi Odborné komise pro důchodovou reformu je neutrální. Ačkoliv členové pracovní skupiny oceňují návrh na zlepšení situace rodin s dětmi, úpravy v oblasti důchodového pojištění se jeví jako nevhodné zejména z důvodu jejich dopadů.

Z diskuse vyplynuly zejména tyto problematické aspekty:

- dopad změny v časovém horizontu 30 let
- výchova dětí by neměla být řešena v důchodovém systému
- dopady spíše u vyšších příjmových skupin, zatímco sleva na dani primárně nastavena na nižší příjmové skupiny.
- problematické aspekty u rodin s dětmi, které se odstěhují do ciziny, způsob ověření, zda máte děti – administrativa, problém pro jednočlenné domácnosti, kterým se zvýší životní náklady, dopady v oblasti rovnosti žen a mužů, ohrožení chudobou, zvyšování daňového zatížení

V závěru J. Maláčová představila podobu **konceptu o rodinné politice**, která by měla mít rozsah cca 20 stran, být psaná jasně, stručně a úderně jako určitá vize rodinné politiky, např. jako Ústava ČR – konkrétní formulace ale zároveň s prostorem pro interpretaci. MPSV během dvou týdnů vytvoří strukturu konceptu a následně předá členům Komise pro připomínkování, struktura Konceptu by měla být navržena v cca polovině září. Práce na koncepci by měla probíhat ve verzích, které budou postupně zpřesňovány a zhutňovány ve spolupráci s dalšími aktéry, např. zástupci místní samosprávy, jednotlivými rezorty apod. Obsah bude zahrnovat zmapování socio-ekonomické situace rodin, principy, cíle a priority rodinné politiky.

Další témata k diskusi

- Motivace otců
- Prekérní práce matek po MD/RD
- Úprava daní

2. Úkoly a termíny dalšího jednání

- Jednání Odborné komise pro rodinnou politiku – přibližně druhá pol. září 2015 (bude upřesněno)
- Jednání pracovní skupiny P3+4 – bude domluven termín na Doodle

V Praze dne 30. 7. 2015

Zapsala: Martina Štýbrová

Zasláno všem členům a členkám pracovní skupiny dne: 4. 8. 2015